

OBSAH

(Úvod)	7		
I			
OD POČÁTKŮ PO DOBU HUSOVU			
(Úvod)	13		
NEJSTARŠÍ PAMÁTKY			
Hospodine, pomiluj ny	21		
Svatý Václave	22		
EPIKA			
Alexandreis			
(Aristotelovy rady)	25		
(Symbolické dary)	27		
(Boj před Issem)	30		
(Dobývání města Tyru)	31		
(Alexander vzorem českému králi)	33		
Dalimilova kronika			
O počátek našeho jazyka v Čechách	35		
O založení města Prahy)	36		
Od Bořivoje, prvního křesťanského kniežete	36		
O sedlské knieni Bořene	37		
O skončení svatého Prokopa opata	38		
O naháčích	38		
O českých pánov zlych obyčejích	39		
Vévoda Arnošt			
(Milostný list)	41		
(Trpasličí)	42		
Tristram a Izalda			
(Nápoj lásky)	44		
Jidáš	49		
Legenda o svatém Prokopu			
(Vyhánání Němců ze Sázauského kláštera)	53		
Život svaté Kateřiny			
(Kateřinino zasnoubení)	55		
(Symbolické barvy)	57		
Píseň o panně Dorotě	60		
LYRIKA			
Dřevo se listem odievá	65		
Noci milá	66		
Milý jasný dni	66		
Závišova píseň	67		
Stratilať jsem milého	70		
		Píseň od pana Štemberka	71
		Vizmež pacholička	73
		Mistr Lepič	74
		Otep myrry	75
		Píseň veselé chudiny	76
BÁSNICTVÍ DIDAKTICKÉ A SATIRICKÉ			
		Chvála mastí	81
		Bajka o lišce a čbánu	82
		Ezopovy bajky	
		(Žakétův povzdech)	84
		O vlku a o beranu	84
		O lišce a orlu	86
		O vlku a o svini	86
		O žábě naduté	87
		Smil Flaška z Pardubic: Nová rada	
		Páv radí	89
		Kuoň radí	89
		Žajec	90
		Kočka radí	91
		Podkoni a žák	
		(V staročeské křemě)	92
		(Hospodská rvačka)	94
		Satira o řeznicích	96
		O kupliřce a jejím psu	97
		Neplodní trubci	101
II			
DOBA HUSITSKÁ			
(Úvod)	105		
HUSITSKÉ PÍSNĚ			
		O kněžích svatokupcích	111
		Němci jsou zúfali	115
		Vikleřice	116
		Bydžovští ševci	118
		V nádeji boží mistr Hus Jan	120
		Povstaň, povstaň, Veliké Město pražské	121
		Ktož jsou boží bojovníci	122
POEZIE AGITAČNÍ A POLEMICKÁ			
		Žaloba koruny české	125
		Porok koruny české	127

Hádání Prahy s Kutnou Horou (<i>Proti mnichům</i>)	130
Z volební agitace 1457	133
Rozmlouvání člověka se smrtí	133

III OD HUSITSTVÍ K BÍLÉ HOŘE

(Úvod)	141
------------------	-----

NA PRAHU RENESANCE

Hynek z Poděbrad: Májový sen	147
--	-----

POEZIE TENDENČNÍ, SATIRICKÁ A ČASOVÁ

Rada zhovadilých zvířat a ptactva k člověku	
<i>Ježek k člověku</i>	155
<i>Strnad</i>	156
Spis doktora Grobiana <i>Jak se má chovati učedník Grobianův ranného času.</i>	157
<i>Napomíná Grobian studentův a žákův</i>	158
Pec na baby	160
Žebrákův s kupcem hádání	162
Rozmlouvání Petra svatého se Pánem	164
Pisnička o Bočkovi	166
Píseň o včelách	168

LYRIKA

Ach, jaké mám trápení	173
Nejtěžší žalost poznávám	174
Má milost k čemu mne přivedla	174
Věrně jsem tě počal milovati	175
O ruzičko, proč vadneš	176
Narodil se Kristus Pán	177
Vstalť jest této chvíle	177
Vesele zpívejme	178
Václav Šolín: Lodí milá	181
Jan Blahoslav: Vážmež život smrtnosti	182
Jan Blahoslav: Práci denní vykonavše	183

DVA VERŠOVCI Z PŘELOMU 16.—17. STOLETÍ

Šimon Lomnický z Budče (<i>Rožmberský erb</i>)	187
<i>Kšaňi lakomec</i>	187
(<i>Mýši a nohavice</i>)	188
(<i>Mlsná liška</i>)	188
<i>Píseň ranní</i>	189
<i>Pohřební píseň o smrti a pohřbu Petra</i>	
<i>Voka z Rožmberka</i>	190
(<i>Život náš</i>)	194

Mikuláš Dačický z Heslova: Prostopavda <i>Leu, znamení České země</i>	195
<i>Tragedie Masopusta</i>	196
<i>Smrt své právo provozuje</i>	197
<i>Ó Bohemia</i>	198
(<i>Napomenutí starého Čecha</i>)	199

IV DOBA POBĚLOHORSKÁ

(Úvod)	203
------------------	-----

LYRIKA

Mé srdce strápené	209
Ach, mé kotátko	210
Veselá býti nemohu	212
Klus, klus, klus	213
Kuranda	214
Václav Jan Rosa: Discursus Lypirona (<i>Májová procházka</i>)	215
(<i>Audacia, to jest Odvaha, radí Lypironovi</i>)	220
Píseň perníkářů	223
Adam Michna z Otradovic <i>Vánoční noc</i>	224
<i>Smrt — konec — zvonec</i>	225
<i>Píseň času májového</i>	226
Bedřich Bridel: Co Bůh? Člověk?	228
Jan Amos Komenský: Kancionál amsterdamský <i>Jobovo v netrpělivost upadnutí</i>	233
<i>Život nás na světě jest pout</i>	234
Felix Kadlinský: Zdoroslaviček <i>Nevěsta Ježíšova nařtká</i>	236
<i>Ekloga aneb pastýřské rozmlouvání</i>	238

DVĚ KRAMÁŘSKÉ PÍSNĚ

Píseň pravdivá o jednom příběhu	245
Jistá a pravdivá novina o jednom mládenci mysliveckém	248

UTRPENÍ A VZDOR LIDU V ČASOVÝCH SKLADBÁCH

Václav František Kocmánek: Lamentatio rusticana <i>Důl pruní. Na modlitbu Páně</i>	255
Otčenáš na presidenta dvorské komory	258
Píseň sedláků o jich těžkostech	260
Píseň o místru Janu Husovi	261
Honácká	262

V LIDOVÁ PÍSEŇ

(Úvod) 265

PÍSNĚ LYRICKÉ

Otázky	271
Zapomínati těžko	271
Bolest	272
Lávka	273
Husy	274
Všeho zdar	274
Trpělivá milá	275
Vyprovázení	275
Naučení	276
Zastaveníčko	277
Kalina	277
Lítostivá služba	278
Černé oči	279
Oklamaná	280
Loučení	281
Chudoba a láska	281
Marijánka a křen	282
Upřímnost nad bohatství	282
Opatrná milá	283
Svítání	284
Bohatství lásce nevadí	284
Dejme si zahrát	285
Vzpomínky vojínovy	286
Odvod	287
Odvod	288
Nezachovalá	289
Rozloučení se	290
Travačka	290
Sírotek	291

Duše a tělo	292
Kuň v stáří	293

HUMOR A SATIRA

Vdovec nemil	297
Šel Jura na víno	298
Už sem propil všecko	299
Dyž sem šel dom z hospody	300
Za humnama na ječmínku	301
Proměny	301
Všecke moche z lesa jedó	304
Kocour	304
Brandeburci	305
Selská modlitba	306
Robota	306
Primasova paruka	307
Robota	308

PÍSNĚ EPICKÉ

Podvodník	311
Maruška a Janóšek	312
Sestra travička	313
Ženich umrlec	315
Utonulá	317
Tři dcery	320
Sírotek	322
Boháč a smrt	324

O AUTORECH 327

EDIČNÍ POZNÁMKY 331

SEZNAM OBRAZOVÝCH

PŘÍLOH 340